

Imrich Fuhl

Slová, ktoré bolia

*pozrime sa do zrkadla času privykajme
na boľavú stratu ešte sme a predsa nie
sme to my prečo si nosíme na trh slová
naše slová ktoré nás tak bolia*

*minulosť plače o pomoc volá srdce
zranené duša je chorá stráca sa zmysel
vykrváca žiaľ prečo si nosíme na trh
slová naše slová ktoré nás tak bolia*

*zaslepovaním nám ukradli niť učili nás
nevlastný život žiť ľahostajne nás hltá
labyrinth prečo si nosíme na trh slová
naše slová ktoré nás tak bolia*

*keď nás len ticho spája s predkami a
hluché mlčanie je pred nami prečo si
chceme vlastnú smrť prežiť prečo si
nosíme na trh slová naše slová ktoré nás
tak bolia*

Čiernobiela mozaika

*z prameňov rozumu
z naivnej hry citov
skladám mozaiku minulosti
a budúcnosti nášho (ne)bytia
na dvoch stranách plátna
maľujem osudy
nevinných picassovských holubíc
ktoré padajú z neba do blata
voľným rytmom reči
kráčam po podstatu
a spájam torzovité detaily
v dvojité celok krásnej nekrásy
tak ako je čierna
na bielom svedomí
dusí ma slovné zbrojenie dneška
útok obrana sebaoprenie
chudobná paleta
premárnených farieb
naše podvedomie sa vedome
prihláša k odmlčaniu jazyka
a ja predsa spievam naraz na
dvoch miestach*

Na našom poli

zachmúrené slnko nezohrieva

ani plytkú stojatú vodu
neprebúdzá naše svedomie
 medzi tvrdými hrudami len duše
divých kvetov prežívajú jar
 v nečase časov v predbúrkovom
tieni po búrke len dobrí vtáci
- dravci nášho úhoru
hnojeného kosťami predkov -
sa radujú
 zapriahnuté kone
- otroci otrokov -
už neorú brázdu
pluhu chrlia zem
po buldozéroch
 lež ä sa nám medzi nebo a
peklo dakedy vráti raj
ved' (aj) sami sa vyhánáme
z priestorov
vlastných slov a myšlienok
 s tanistrou spomienok plnej trpkosť-
sladkého ovocia nedokážeme prekonať
ani sami seba
 strácame
najdrahšiu niť podstaty čo nás sem
viazala k nášmu-cudziemu
stratenému raju
 po zrade vernosti nemôžeme byť svoji
darmo sa búrime proti burine tá prežije
naše bojzlivé kroky po cestičkách
dejín budúcnosti
 márne chceme pestovať bárs aj
orchidey v ohradených záhradách keď
sme raz (a naveky) stratili pôdu
haz ktorej sám od seba rástol
radostný zármutok našich praotcov
 ich už nebolí náš cudzí smiech ani naše
prisvojené slová aj keď z ich
rozpadnutých tiel vyrástli korene našej
potratenej prítomnosti
 sme ako stromy z jedného kmeňa lež
prelínajú sa nám konáre rastieme na
všetky stranu
 a v tej výške zabúdame na zem z
ktorej by mali vzklíčiť naše semená
 na poli kde vrana vrane oči
(ne)vykole

Gabriel Hattinger

Komlóška

*krásota krás miliónkrát verná dcéra
Zemplína vábiš ma a preklínaš*

*keď ma zviedla hviezda vyletel som z
hniezda opustil som tvoje hory dnes viem
je to krivda zrada ktorá bolí ako let bez
krídla*

dedinské

*uličky
detstva
už utíchli*

po tých chodníkoch pamäti

k sebe sa chcem vrátiť

*a zostať naveky
blažený
z tej krásy*

*vábiš ma a preklínaš verná
dcéra
Zemplína*

KOMLÓŠKA

Dom

jeden dom už koreňmi zarastený
jeden dom kde ťa pamiatky buchnú
do prs dom kde ma trasúce ruky
čakajú kde láska i kvety sa na mňa
usmievajú

jeden dom čo
vybielili do biela
jeden dom kde
kachle dve izby vyhrejú
dom kde ma
voňavé jedlá vzrušujú
kde kto za klope
perlistým vínom ho ponúkajú

Naši starí

Naši starí hundrajú, pod nosom si
dudrajú, a nič nevylopajú.

Naša slovanskosť, nie je pre nich
dost', obhryzená kosť.

Som stále Slovan a učedelník, viem
nebudem nikdy mil'ník, iba starý pamätný
smilník.

Alexanr Kormoš

Polyfónia

*Prekrásne horí plameň jazyka, vo vatre
ducha praskajú slová; zhrievaj nám
srdce, divná muzika, prastaromúdra —
naveky nová!*

*Nijaký Bábél! — Polyfónia! By sa reč
každá v súlade skvela, korme sa pravde,
aby trónila: .Vatra je jedna —plameňov
veľa!"*

*Vo vetre krotkom vatra zbujarie, víchor
by ju však utíšil do tla; spadla by z trónu
žiarivá modla.*

*Dožičme s vatrou spievať fujare, muzika,
hrej-hraj v slovenskej reči, ako sa
členom orchestra svedčí*

Gregor Papuček

Siroty

*Tak súžiš, trápiš, až nás duša bolí,
strnisko naše, ôstím vykladené! Či v tebe
dobra viac už nenájdeme, či len blen
vzide na tej našej roli?*

*Odstrkávani, sľubmi presýtení, hľa,
ziabneme tu, nahé nemluvniatka. Ach,
zriekla sa nás už aj rodná matka, a iným
rodia už aj naše ženy.*

*Nám trnie rastie z obrábanej zeme, nás
bolia slová v chrámoch vyslovené, nás
zabúdaniu učia všetky školy.*

*Nám k čelám prischol trápny osud sirôt,
nás vlastný zo šiat vyzlečený život tak
súži, trápi, až nás duša bolí.*

Krivda

*Starý otec, pán boh osláv, mali
slovenskú reč nadovšetko rád. Čo sa ten
len nahovorievali: — Mój slovenský
jazyk, to môj hrad!*

*Keby teraz z hrobu hore vstali, uvideli
svoj náhrobný text, oči by si iste
vyplakali. Nevedeli by tú krivdu zniesť*

Vízie

Čosi ma k tebe ťahá jednosť. Vábia
ma do sna tvoje rýmy. Do dumiek
padol si mi, môj drahý rodný kraj.

Pokojne čupíš v horskej kotline;
celučký ťa mám pred očami, ten
chotár maľovaný. To pekné zjavenie.

Otec šiel ráno do hôr po huby,
dubienky z lesa prinesie mi, aj kŕčik
zbútlavený, červené jahody...

A matka doma žehlí bielizeň. Už od
svitania spievame si, že „Zahučali
lesy..." Tak prejde celý deň.

Premietajú sa dávne obrazy,
rozváňa materina dúška, domáci
vánok šušká, vábi ma pod lazy.

A keď sa potom zo sna prebudím v
svojej budínskej izbe, všetko uniká,
mizne do vresku meluzín

Naša reč

Naša reč je pekná, ako príroda sama.
Rozvoniava v nej tisíc pestrých kvetov.
A zurčí, žblnká na perách rozspievaná,
do srdc sa vlieva melódiou svätou.

Naša reč je stará, ako plešatý Pilíš, a
predsa svieža, ako jarná tráva!

Pohrdame ňou, pohrdame až príliš.
Len duša nám s ňou v podvedomí
spáva.

Hriešnici sme na lodi strokotanej,
a naša reč je zlatý náklad na nej.

Stámilióny Slovanov jej v svete
rozumejú - vy zabúdať ju chcete?!

Dedina moja!

Chodím pod Piliš pokoj duše hľadať,
túlam sa zavše v tieňoch cintorína;
vidím, ako do čiernej zeme padá
môj rod, ako ho osud povytína.
Na hroboch sedí Zloboh sebeckosti,
v bledom mramore stelesnená pýcha,
kým pod ním práchnivejú slabé kosti
a zmrzačený duch už sotva dýcha.
Dedina moja, moja jediná!
Kde sa ti stráca hrdá patina,
tak primeraná k pilišskemu kraju?
Poobzeraj sa po okolí, vidíš,
aký je silný tvoj erb: ten tvoj Piliš?!
A ľudia tvoji – dvakrát umierajú.

O čo?

Od dobrej palice
o čo je lepšie „bot“?
Ja tebe „Dobrý deň“
a ty mne „Jo napot!“
Ja tebe po našom,
a ty mne – po cudzom!
Ver-never, ja i dnes
pilišsky Slovak som.
Mne náš Vrch kohútov
nebude Kakashegy.
Na pozdrav po našsky
dám našsku odpoveď.
Ako ta tetuška,
– želám jej večný raj -,
čo vie, že najkrajšie
je skromne „Pán Boh daj!“
Lež tebe slovenskosť
vyprchá z hlavy, z rúk,
čo „Huťska d'ira“ nám,
to tebe „Ordogluk!“
Ty, čo tak zabudaš
reč našich otcov, mam,

len jednu otázku
ku tebe ešte mam,
skôr než ta pekná reč
nám vyjde na bankrot:
od dobrej palice
o čo je lepšie „bot“?

Návraty

Zase sa k tebe vraciam, rodný kraj,
a ty ma iste na hrud' pritúliš,
a závidieť mi bude nežný máj,
keď ma uvidí kráčať pod Piliš.
Hraj, divy ohník citov, len mi hraj,
snáď aj dnes zopár duší vykúpiš!
Zase sa k tebe vraciam, rodný kraj,
a ty ma iste na hrud' pritúliš.
Do objatia ma vezme čudná tíš
a prehovorí ku mne mĺkvy haj,
pokým ty, ľud môj, v tichom spánku
spíš.
Zase sa k tebe vraciam, rodný kraj,
a ty ma iste na hrud' pritúliš.

Damoklov meč

Prišiel som na svet stigmou poznačený,
na svojej vlastnej i nevlastnej zemi.
Vyrastal som jak teliatko, čo škrečí:
odúčaný od svojej rodnej reči,
pozbavený vznešených, vzletných snov
a Damoklov meč visel nado mnou.
Nerest' mi často do svedomia sekla
a páčila ma jak uhlíky pekla.
Moril ma mraz a týralo ma leto,
trápilo ma, že v svete pravdy nieto,
že na zlepšenie škoda všetkých slov
a že mi hrozí meč, ten Damoklov.
Nepodriad'oval som sa hexamtru,
odľahčil som si často proti vetru,
nechodieval som na diablove omše,
nevadilo mi nič už v svete, krom že
som čiernym kráľom na šachovnici
a Damoklov meč nado mnou visí.
Zvečerieva sa. Tma sa húfom valí.
Môj prameň je už v nedozernej diali.
Desaťročia šest'krát sa vystriedali,
pravej priazne nikdy sa nedočkali.
Vytriezvel som zo všetkých vzletných
snov,
Damoklov meč sa škerí nado mnou.
Mňa, Slováka, tu každý ľahko spozná:

som ten, čo nepil mok z božského
hrozna,
čo v práci, cnostiach nikdy nebol planý,
len od stola bol vždy odstrkávaný...
Som pozbavený svojich slov a snov,
Damoklov meč vždy visí nado mnou.

Zbohom ostaň

Bol som doma, už koľký raz!
A odchádzam preč zasa...
Po ceste z Mlynkov na Pomaz
autobus kotúľa sa.
Z domova domov odchádzam
povinnosťami hnaný.
Myšlienky už v Budíne mám,
srdce pod Trínami.
Majer prvý, majer druhý,
striedanie krov a čistín...
Rútíme sa ako pstruhy
v návale horských bystrín.
Dívam sa oknom na scénu
v obrysoch horských veži...
Vidím čobanskú panenku
jak horeznačky leži.
V duchu už vynára sa mi
tvar budinského parku,
kým tu sa črta pred nami
pas Vajzlikovho jarku.
Z tohto miesta, Mlynky moje,
už nedovidiť po vás.
Ešte minút dvoje, troje
a pohlí nás Pomaz.
Zbohom ostaň, moja Slovač!
Vieš, Mlynčan sa nestratí!
Vráti sa vždy ako oráč
od úvrate k úvrati.

Nepoznám krajšiu reč

Kedysi, keď som hlásky začal vnímať,
keď som z nich začal skladat' prvé
slova,
akým ma učievali otec i mať,
netušil som, že sa tak do mňa schová
ta reč, ktorou vy opovrhujete.
Poznáte krajšiu reč na tomto svete?!
V mojom jazyku sa hra s vlnkou vlnka
a zurči voda a potôčik žblnká
a čerstvý vánok bujne vrby mazna...
Ta vaša duša je snád' celkom prázdna,
že takou rečou opovrhujete!
Poznáte krajšiu reč na tomto svete?!

Sotva preletel čas pomerne krátky,
vy už haníte seba, otcov, matky
a zmietajú sa v cintorínoch kosti!
Veď sa vám zato život ešte pomsti,
že ich rečou tak opovrhujete!
Poznáte krajšiu reč na tomto svete?!
Môj jazyk zúri, bije ako hromy,
keď treba, cvendži, ohnivý sa blýska
a udrie na vás, vy ťuťmáci chromí
a osvieti vám v hlavách skryté hmlistá.
Čo svojou rečou opovrhujete?!
Poznáte krajšiu reč na tomto svete?!
Nemúdry je, kto všetko pozabúda,
kto si do svojho hniezda vpusti šaša.
Ako sú pre nás vzácní všetci ľudia,
všetky reči sú pekne – aj ta naša!
Aj keď vy ňou tak opovrhujete,
nepoznám krajšiu reč na tomto svete!

Juraj Dolnozemský

Smerom ku slovám

Za srdcami vašimi idem moje
milé, staré matky. Za vami stále
vyzerám, vy známe a neznáme
babky.

Kráčam smerom ku slovám, po
našej slovenskej ceste. Vy jemné
hlasy, len ma neste!

Slová naše, vy dar živý, vy dar
drahý, do vás sa odievajú naše
snahy.

Krajania! Volám vás ku slovami
bohato prikrytému stolu. K obedu
zoberme si každý košeľu čistú a novú!

Matica a my

Ešte žije v nás
tá úprimná
a hlboká túžba
za vlastnou matkou.
Tu v dial'avách
nám, roztrateným deťom,
v očiach sa láska

rozhorí,
tak mocná, že i
svety pokorí.
My, nepochopené siroty
tých, čo museli z vlastného
rodiska.
Tu dedo
už len pre seba
prastarú pesničku si píska.
Aj pramatka slovenskou
modlitbou
prosila Boha, bo poznala zmysel
toho slova.
Trpeli sme a vieme,
že krv nezmení sa na vodu,
a že sme ešte verní
svojmú rodu.

Naša dedina

Naša dedina
stále tak milá
ako tá jarná chvíľa,
keď rozplynie sa,
až nadýchame sa jej
do sýtosti,
a tušíme už,
že blízkosť jari
premôže silu zlosti.

Naša dedina
je sťa sedmokráska
alebo ako v očiach milej láska.
Tie žirne júlové polia
s naklonenými klasmi
hladkajú každucké slovo v
básni.

V našej dedine
čo nádejou je plná,
nemôžeme byť malí.
Naši predkovia
tu žili,
túžili.
milovali
a pretrvali

Na deň Slovenského Komlóša

Deň pamätný a krásny, deň čo v
dejinách

opakuje sa, a len nám je
vlastný.

Oslavujeme a spomíname na časy
keď osud nám určil
miesta neznáme,
keď duše sa nám primkli
k prvučičkej pesničke
či šťastnému vzlyku
k prvej modlitbe,
k požehnanej prosbe
o kvapku z neba
aby tá tvrdá zem
sa poddala celá.

V ten sviatočný deň
nášho mesta doma sa
cítíme,
nijaká cesta
nás nemôže odvieť
z rodného mesta

Nevzdat' sa

V tom boji
neustálom
opieram sa
o starý strom.
V ňom zapustené sú
naše korene.

Ponižovaní

a trpiaci
prečkali sme
búrky a nečas.

Od jari do jari
z hĺbky zeme
vyrastá náš strom.

Verní sebe
a svojim predkom
nevzdáme sa.
Ani nádeje.

Mária Fazekašová

Zmlknem

Horlivo si zapisujem
spovede známych a neznámych
básnikov
o rodnom jazyku. Viem ich
naspamäť. Občas ich aj
citujem. Ale keď si
pomyslím
na môj dvojtvárný jazyk,
zmlknem.

Vy a Ja

p o v e d z t e a k á
v ý č i t k a t l a č í
v a š u
d u š i č k u

čo si len
žiadate všetko
je vaše predsa
nemáte
svedomie biele

auto chatu
ženu milenku
všetko kúpíte
neviaže vás nič

len tie
peniaze ktoré
vás ženu
drahí
kravato--
hlaváči naši

a čo je moje keď
raz nič nemám
iba ríšu snov
kvetov a trávy

pri čiernej ceste
letiacich áut
nepáli slnko tma
ma napáda

zúfalstvo nesiem
v svojej tanistre
ražný chlieb a soľ
chce sa mi plakať

p o v e d z t e
a k á v ý č i t k a
t l a č í v a š u

d u š i č k u

Veronika Halušková

Zemplínska dedinka

Dedinka milá, horami objatá,
vymalovaná farbami zo zlata,
stále živá nádherná záhrada,
raj to Zemplína. Oj, či ju
mám rada!

Tam kde hviezdičky svietia
nádhornejšie, tam kde
svetlička neba je modrejšia,
tam kde sa žiara slnka lepšie
leskne, tam v tej dedinke,
tam je dobre, pekne.

Alexander Kormos

Jazyk

Sotva som otvoril na nebo
oči, už som mal v ústach
slovenský jazyk. Keď som sa
začal po Zemi plaziť, ešte
som nevedel, prečo sa točí.

Poznal som dvor a poznal
som pažiť, od nových vecí
som nedostal z očí; poznal
som tajomstvá dedinských
nocí, začal som prísne po
kráse bažiť.

Po kráse pravdy, po
pravde krásy, smrť sa mi
hrozí od mala za to, zo
žil mi stáča, vymáha
zlato.

Jednako strastne obchádzam
frázy, poslúcham pravdu
slovenskej reči, ktorá ma chráni,
živí i lieči.

Blízki ste mi

Ešte zhrieva prastará krv
snehobiele duše, z ktorých
kvitnú nezábudky, rozmarín i
ruže.

Ešte zvučí rodná pieseň v
dolinách i v horách,
oživila, i keď často
zmietala sa chorá.

Ešte znejú rodné slová na tej
Dolnej zemi, tam kde horí
vaša viera, akí blízki ste mi.

Ešte bije aj to naše
doráňané srdce,
judáši a piláti však
otrčili krpce.

Zatmenie Slnka

Pozdravujem ťa, Rovina,
škovránok Pilíšskych vrchov,
ktorý na teba spomína,
umytú dažďovou sprchou,

ohriatu lúčami Slnka; stadiaľ,
kde spievajú lesy, v doline
potôčik žblnká, vzývam ťa,
Rovina, kde si?!

V duši ma voľačo desí: uteká

splašená srnka, akoby
zatmenie Slnka...

Biely deň zablúdil kdesi,
zatíchol škovran znevrady,
žiaru však nikdy nezradí.

Dvojica dvojíc

Človek je vlastne čarovná
dvojica, splynutý život ženy
a muža; človek je rodič -
potomok rodiča, zjarmená
krv a slobodná duša.

Človek je Nemaďar alebo
Maďar, človek je ľudstvo -
černoch či beloch, ktorý sa v
zrkadle prírody zbadal, sotva
sa zjavil na večných brehoch.

Človek to spoznal, už nieje
opica; v osudnom hniezde
jadrových hromov máme len
jeden jediný domov.

Človek a domov je divná
dvojica, splynuté bytie
hmoty a ducha, odkedy
srdce na Zemi búcha.

Pilišski Slováci

Pilišski Slováci veselo
spievali,
spev sa im ozýval po celom
chotári.

/: Aj ďaleko za chotárom,
známi sú vo svete po speve
prekrásnom. :/

Pilišski Slováci na horách
plakali,
chceli si zaspievať, ale im
nedali.

/: Vstaňte smelo, paholaci,
neplačte, spievajte, pilišski
Slováci. :/

Pilišski Slováci pokoja nemali,

praskali nebesia, skaly sa
pukali.
/: Bráňme, ratujme si právo,
aby sme nežili na svete
nadarmo. :/
Keď si zaspievame v Pilišskej
doline,
veru nás počujú na Veľkej
rovine.
/: Spievaj, veselo si spievaj,
postav sa medzi nás, kamarát,
nemeškaj. :/
Pilišski Slováci na márach
ležali,
ale sa za živa pochovať nedali.
/: Spievaj, veselo si spievaj,

postav sa medzi nas,
kamarát, nemeškaj. :/

Na dvoch brehoch barikády

Motto:

„...aby ste boli soľou, ktorá sa
nesype do oka, ani do rany,
ale ktorou sa solia vybrane
jedla strednej Európy,
je vašou povinnosťou, aj
vaším zmyslom.”
(Vladimír Mináč)

Nepotrebujeme mosty,
ak nás spoja rieky samy,
ak nás spoja drahé kosti
našich predkov oplakaných.
Letí pieseň okridlena,
nezaviazne v zašlých vinách,
letí pieseň, paru nemá
v podkarpatských
domovinách.
Nepotrebujeme mosty,
múdry Dunaj všetko zriadi,
buďme hostia našich hosti
na dvoch brehoch barikády.
Letí pieseň okrídlená,
nezaviazne v zašlých vinách,
letí pieseň, paru nemá

v podkarpatských
domovinách.

Za Boha a národ

Otče nás milostivý,
požehnaj nás pevnou vierou,
aby sme boli vernými
služobníkmi
Tvojej svätej vôle.
Bože, daj nám dobre zdravie,
aby sme boli smelými
bojovníkmi
Tvojej svätej pravdy.
Bože, daj nám toľko múdrosti,
aby sme dokázali správne
myslieť,
hovoriť a činiť, ako
Tvoji verní služobníci
a smeli bojovníci.
Otče náš všemohúci, posilni
nás
Tvojim svätým Duchom,
aby sme víťazne vstúpili
do Tvojho večného
kráľovstva nebeského.

*

Nie preto si nám daroval
materinsky jazyk,
aby nám ho Satan
vytrhol z úst.
Nie preto si nám daroval
rodnú zem,
aby nám ju Satan

vytiahol spod nôh.

Brnkot gitary

Každý ma opustil
na staré kolena,
jedine gitara
pre mňa je stvorená.
Doposiaľ ma živil
materinsky jazyk,
ktorý nedovolil
dušu moju skaziť.
Teraz brnkám struny
zodratej gitary,
keď sa rodnou rečou
uživiť nedarí.
Čo sa ani básňou
nedá už vyjadriť,
to dokáže hudba:
piesňou sa pomodliť.
Smútok, strach i tieseň

zdolať sa podarí
jedine brnkotom

zodratej gitary.

Jazyk

Sotva som otvoril na nebo oči,
už som mal v ústach slovenský
jazyk.

Keď som sa začal po Zemi
plaziť,
ešte som nevedel, prečo sa
točí.

Poznal som dvor a poznal som
pažiť,
od nových vecí som nedostal z
očí;

poznal som tajomstva
dedinských noci,
začal som prísne po krase
bažiť.

Po krase pravdy, po pravde
krasy,
smrť sa mi hrozí od mala za
to,
zo žíl mi stáča, vymáha zlato.
Jednako strastne obchádzam
frázy,
poslúcham pravdu slovenskej
reči,

ktorá ma chráni, živí a
lieči.

Brehy a mosty

Ovenčenú slovenčinu
vencom slova, činu
pevne miluj ako milú
matku-domovinu.

Dušu, reč a pieseň rodnú
vliala do nás matka,
krajec práva štedro dáva
domovina sladká.

Navzájom si uznávajme
domoviny, reči,
presvedčme ho slovom,
činom,

komu sa to prieči.

Nech nás spoji v pravom boji

práca všemohúca:
družba tvorcov budúcnosti

dejinami skrúca.

Otvoriť cestu

Obchodiť naše rodne polia,
znova objaviť všetky končiny,
zahojiť rany, čo nás bolia,
pokračovať, kde iní skončili.
Naplniť ďalej naše sýpky,
bedlivo zbierať skromnú
úrodu,
nepozerať sa naň tak z výšky,
otvoriť širšiu cestu k národu.
Rozrobiť úhorove plochy,
pripraviť pôdu väčšej úrode,
s nádejou hľadať pokrok v
národe.
Prideliť takým z našej trochy,
ktorí nemajú z plodov skoro
nič;

všetko na svoje miesto
položiť.

Verše z „Viharšarku“

roky sa kníše dejiny
píše
konček topoľa
pomedzi kríže stará
stodola
škúli do poľa

viera sa valí z komína
tane
k fatamorgáne
poslušne balí rovina
dane
v robotné dlane

rovnobežky si spoločný
bod
vynájdu
kde sa zrno sype do
vlečky
z kombajnu
iba voda vie že rovina
nie je rovina ako i láska že

vernosť
nie je vernosť

k tomuto poznaniu
obe priviedla tá istá sila:
gravitácia!

srdce si vylej na lone milej
roviny
nedaj sa drhnúť alebo strhnúť
do viny

pravda sa rodí
z krivdy tak ako predtým
nikdy
to čo prúdi
v žilách ľudí z elektrickej
siete
spája rody
i národy v rozháranom
svete

z krivdy sa rodí
pravda sťa nový človek
z bahna

uteká cesta
z obce do mesta
z ďaleká
po moste družby cválajú
túžby
človeka

z krivky sa robí
priamka tak ako na líčku
jamka

Jozef Bad'ura

Najdrahšie semienka
Blúdim v húštine osudu
chodníkmi našich predkov,
pátram po koreňoch,
z ktorých vyrástlo
a rozšírilo sa po svete
tisíce výhonkov.
Hľadám niť Ariadny,
nech ma zavedie k semienku,
z ktorého vzišli
a rozmnožili sa
záhrady mojich predkov,

pradedov, dedov a starých
otcov.
Myslím na rad matiek,
ktoré nás sladkým mliekom
vylákali na svet, kochali sa
v našich prvých krokoch
na stáročia nás vyzbrojili
materinským jazykom.
Hľadám pramene našej hudby,
majstrov píšťaliek a fujár,
krásne piesne radosti a žiaľu,
melódie, rytmy a tance
drevárov, uhliarov, kamenárov
a pilišských vápenkárov.
Hľadám po hrboľatých cestách
hegajúce sa vozy,
čo nás zo strání a dolín
Fatry, Gemeru a Tatier
priviezli pod večným slnkom
na nové polia.
Hľadám všetko, z čoho
skrsol náš život,
čo mňa i podnes nechá
myslieť po slovensky
a zavše vyvolá slzy radosti,
že aj ja patrím k tomuto rodu.
Hľadám zárodky budúcnosti,
činy a ciele našich potomkov,
žialim nad ubúdaním
slovnej zásoby našich
súrodencov,
nad smútočným procesom
našej materčiny.
Hľadám záhradníkov,
ktorí chránia kmene a konáre
stromov
v tých našich pustnúcich
sadoch.
Chráňme si všetko, čo je naše
a osviežime sa v liečivom
prameni
našej materčiny.
Vyzývam všetkých
pokrvných príslušníkov
nášho rodného slova,
aby aj v tvrdých hrudách
chránili
tie naše
najdrahšie semienka.

Strom zbavený koreňov
Neviem, či už zopár hodín,
či len chvíľočku tu stojím.

No to, na čo sa pozerám,
v najhlbšom kúte srdca mám.
Nie je to snád' žiadne čaro,
čo si chránim tak zúfalo,
čo ma sem jednotaj volá:
rodný dom, zákutie dvora.
Kročím, že bránku otvorím,
že Deda, Babu pozdravím...
Lež nohy sa mi nepohnú,
nedovolia mi vstúpiť dnu.
Ach, koľko rokov prešlo už!
Z malého decka stal sa muž...
A starkých dávno-dávno niet.
Odišli tam, na druhý svet.
Ach, Bože, čo to len robíš?
Najlepších - žitia pozbavíš.
V teplom rodinnom objatí
vychovali desať detí.
Aj o mňa dbali odmala,
keď otca vojna zobrala.
Posielali ma do školy,
do rúk mi sladký chlieb dali.
A ešte jednu vzácnu vec:
mojej nebohej matky reč,
prekrásne piesne slovenské,
čo nosím v srdci zavreté.
Bez babičky, bez dedka tu
moje potulky márne sú.
Stojím tu ako z dreva kôl,
jak strom zbavený koreňov.
Smrť zamrazila útly dych.
Lež vo sne často vidím ich.
Žijú, vnímam ich známy
hlas...
Daj Boh, by sa sen splnil raz!

Anton Drevenka

Hľadáme predkov

Hľadáme predkov, kde môžu
byť,
ich hroby, aj zem zlatá,
ktorá ich zakrýva, žiť kde
mohli,
niekde tu na okolí azda?
A potom niektorí odišli
svoju novú Vlast' si hľadať.
Už v cudzine sa dreli, blúdili,
kým sa mohli u nás skladať.
Bohatá zem, aj vrchy pekné.
Všetko opustené ich čakalo.

Tisíc robôt – čas rýchlo
ubehne –
„Ľudia, dajme sa do toho!”
A tak si domy už postavili,
znela v nich ľúbosť aj sila,
všetkým robotám sa priučili,
aby vyžila rodina.
Už niektorým aj dobre išlo
to najpilnejšie: jedlo mali.
No o pár rokov nové zlo
prišlo,
svoj jazyk si zabúdali.
Tak hľadáme si našu
slovenčinu.
– Tu rástli naše korene –
Tie krásne slová, tú reč
prepeknú,
tu našli sme tie pramene.
Nehaňte ľud taký, akým sme
my,
že si hľadáme korene.
Myslím aj dúfam, že s vami
slovenčinu si nájdeme!

Túžba po speve

Keď sa Slováci niekde zídu,
začnú spievať. Tak sa sluší.
Aj dávne, aj terajšie piesne
majú uložené v duši.
O všeličom nám rozprávajú,
aj boj, aj žiaľ sa skrýva v nich.
Niektoré blízko k slzám majú...
Nedá sa ich naučiť z kníh.
Snáď len škovránok takto
spieva,
má spevu plný zobáčik,
z bohatstva toho si vyberá
spev móresný, nie iba krik.
A odkiaľ majú to nutkanie,
ten pustý život ozdobiť,
polepšiť si svoje okolie
dať mu bohatší kolorit?
Tu žijú v týchto vrchoch
dávno,
tu chránia svoju duchovnosť.
Zlú náladu si odháňajú
a piesní majú k tomu dost.
Sú citlivejší, srdečnejší,
viac lásky chcú, aj viac dajú.
Naši Slováci pod Pilišom
preto tak pekne spievajú.

Eva Fábíánová

Slovenčina

Všetko so všetkým súvisí.
Aj to, že si dnes prišla
do mojej úbohej chatrče,
nazvanej aj duša.
Takže ťa vítam, známa
neznáma,
blízko ďaleká. Si ako pieseň,
čo som poslednýkrát počula
v santovskej škôlke.
Si mi ako les, kde nevidno
stromy,
iba ak sa postavíš pod neho.
Strom je piesňou zašlých
hodín,
skrýva v sebe minulosť,
budúcnosť.
Si ako pole: jednoduchá z
diaľky,
ale neznáma zblízka.
Skrývaš čudné tvary a formy,
si moja láska, čo zhasla.
Všetko so všetkým súvisí.
Aj to, že ťa mám,
slovenčina moja!

Gabriel Kara

Varianty

1
Zostanem Slovákom
v srdci, v duši...
aj keď ma to dusí.

2
Slovak - to som ja.
Aj keď ma to pochová.

Juraj Marik

Tam vlast' moja KDE
pyšný pohľad
rovinu miluje
agátovým medom
učarujix lásky noci májovej
mesiac pozná
najmilejšie tajomstvá
mojich nezábudiek

kam matka
bud' jej pamiatka
sa nenavrátit' nenechá
a podvečer aj vietor
zatíchnuť chodí
verné
lastovičky
muškáty
vela žiaľu zabúdat' pomôžu
na zemi
v ktorej odpočívat' chcem
ved' na mohylách pred'kov
hanebná burina
nerastie
na pôde
robotných
ktorú bolí
šľapaj krvavej čižmy
sa už stráca
silueta kohútích pier
drevených pluhov
po ceste ľudského
pokroku
TAM
je živelná práca
domov
pokoj
láska vlasť moja

Pavel Samuel

SLOVENSKO

*Aj po Tebe pátral historický
licit, chmat licitujúcich
dejinný deficit.*

*Tiahli už tadial'to vojská aj
zberba hôrd, vlci i medvede
revajúc na akord.*

*Len drž sa kormidla! Na juhu
smrť hudie. Barbarizmom
páchne vojny haraburdie.*

**Sebaidentifikácia v multietnickom prostredí ako prostriedok etnickej tolerancie
2019 – 1 – SK01 – KA201 - 060682**

Všetciokupanti

len v jednom sa zhodli:

vneludskostiiba.

Zrúť v priepasť ich modly!

Stoja pod Titmi mše mikve city. Spojiť by sa mali v jediný voj zlatý!

Každý ľud žil v bor bach, v kainizmu bázne. No raz nad Tatrami hymna slávy zaznie!

Marko Dekič

Náš jazyk

Každý národ svojím jazykom sa živí, Srb, Slovinec, Chorvát, svorne ako bratia. Jazyk pradedov nám stáročia strážili. Slová matky sa k nám dennodenne vrátia.

Zurčia nám z úst ako zo studničky voda, vyznávajú lásku, prezrádzajú nehu. Nehanbi sa za ne, vnímaj múdre slová: - Váž si jazyk iných - no svoj nikdy nehub!

Jazyk prekonáva roztržky, zlú tieseň, chráni človečenstvo, lieči rany známe. Vo svojom jazyku veselšia je pieseň, ním dýchame, ním si bytie zachováme.